



Universitätsbibliothek Paderborn

**Aluari Pelagij de pla[n]ctu eccl[es]ie desideratissimi libri
duo et indice copiosissimo et marginarijs additionibus
rece[n]s illustrati**

Alvarus <Pelagius>

Lugduni, 1517

Octagesimusseptim[us] ar. de dono fortitudinis. Quomodo describitur fortitudo. In quo differt fortitudo donu[m] a fortitudine virtute cardinali.

urn:nbn:de:hbz:466:1-29953

Huic scientie tribuo illud tantum quo fides saluberrima quod ad vera beatitudinem ducit. quignis nutritur robora. Ita profici*s*cribi. Scientia est lumen hoem bin deu dirigens in actione et vnu tempo*l*iu*m*. Scientia in actione tempo*l*iu*m*. Idem. Diffar ab eterno*u* contemplatione actio qua benevolentur temporalibus illa sapientia hec scientie depurat. Ide*h*ec est sapientia scientie recta distinctio ut ad sapientiam pertinet eternam rerum intellectualis cognitione ad scientiam vero temporum rerum cognitione naturalis. Ad hoc donum prius cognoscere bona et mala discernere inter vera bona et vera mala; inter minora bona et mala; et inter majo*r*a mala et minora. Hoc donum facit hoem inter lametatem et terius se iactantem. Et ait Aug*u*. de doctrina christiana. Et super illud Mat*v*. Beatis qui lugent. dicit glo*m*. Ille scientie spiritu illustrans et scientiam quibus malis inuoluntur. Et nota quod malorum quibus summus in hoc op*u*lio quod cognitionem habu*m* qui donum pertinet quodam sunt ex parte aet*u*dam ex parte corporis quedam ex parte proximo*u*; quedam ex parte dei monum; quedam ex parte rerum temporalium subiectarum. Ex parte aet*u*sumus in egypto tenebrarum. qui interpretantur renes bia quanti*m* ad vim rationale*u* multis percutimus plagiis. et ideo errant in egypto iudicis; quanti*m* ad vim conspicibilis sumus in mari rubro: vbi vari fluctus cōcupiscentiarum subiunguntur. vbi fetor ex parte pessimi*m*; cu*m* in iudea carnalis voluptatis et salfedo sumi*m* cōcupiscentie pugnant. Jo*viii*. Qui biberit ex aqua ha*c*e. Quantus ad vim irascibile*m* sumus in deserto mundi: vbi sunt serpentes. Deutero*vii*. Dux*u* tu fuit in solitudine in qua erat serpens fiam ad uenos. qui significat superbia. et scorpio. lupus. ac diplos. qui modendo facit hoies vesp*u* ad mortem. fure*m*. auaritia. ignis. et motus ire inuidie detractio*m* suscipit*m* queri*m* iudicis. Et per corporis sum*m* in multis malis. Lupus enim corruptibile est grauis sarcina aet*u* sapientie. Et lupus qui corrumpt*m* et. Et ex parte proximum sum*m* in marinis periculis. Primo quod hoies sibi dat adiuvare occasione et via perditionis. Et ad Cor*v*. Periculum in falsis fratribus. Paucissimi sunt quod se propter eum diligunt; semper querentes quod sua carnalia sunt. Phil*vii*. qui sunt in ecclesia. ad Tim*o*. iii. Et erunt hoies se ipsos amantes. Dictee*vii*. Inimici hois domestici eius. Mat*v*. et ibidem. Et rader aut frater fratre*m* in morte et. Ad literam hodie copletur et in fratribus generaliter christianis et in fratribus religiosis. quo*m* alio*m* se amplius in iusto persequunt*m* secularis. vni quidam philosophus interrogatus quod est inimicis sumus homini*m*. rhabdus alter*m*. Et ex parte demonum sumus in magno periculo. quod demones sine causa sola inuidia habent nobiscum bellum implacabilem et inexorable*m*. v*ii*. q*vii*. v*ii*. de pe*u*. ii. S. romanus. t*c*. p*inceps*. Et ex parte rerum inferiorum quod nobis coedunt ad vim summa*m* male circumdat*m*. quod oia plena sunt laqueis. de quib*u*. p*ccvii*. laque*m* contritus est. Et ad discretionem doni scientie pertinet omni*m* predicatorum mala cognoscere discernere discutere et eorum pericula operante*m* gratia evitare. v*ii*. q*vii*. Et sancta scientia. Ad hanc pertinere discernere magna bona et parua magna mala et parua. inuidere et eligere inter vera vitam et vera mortem inter falsam similiter. Hier*e*. Et. In hoc gloriet*m* qui gloriatur scire et nos me. Iad Cor*v*. Non enim iudicau*m* me scire alii quod inter vos nisi iesum christum et hunc crucif*u*m. Vela vita est Aug*u*. est coniunctio aie deo*m* hic per gloriam ibi per gloriam. Vela mors est gehennae. quia hoies non intendunt. cui*m* causa p*ccm* est*m* si pendit*m* peccati mois. Ro*v*. Ad hoc donum prius cognoscere oes spuiales infirmitates aie prouenientes ex originali culpa et ex ei*m* effectu. Iesu somite*m* de con*diss*. i*iiii*. c*ii*. n*o* ex quo*m* Christus. q*v*. s*i* paulus. Hoc est enim fons lepi*m* p*spicu*m** et inolite curta tota. Ade*m* superficie interiora inficies ppter quod eice*m* est*m* de castis sancto*m*. Et hoc scaturiunt febus lurie*m*. Jo*viii*. hydroptisis auaritie. Euc*xliii*. p*ph*re*m* tis*m* ire. Mat*v*. Curvitas tristitia*m*. Cor*vi*. vi*ij*. Stupor:

acidie*m*. tepiditas. Ap*o*c*iiii*. de otiosis. Mat*xx*. Embolismus gule. Luce*xxv*. Apostema supbie*m*. Mat*v*. t*xi*. Insania arrogante*m* et iactante*m* ianitas. Parallanimitas. Euc*xxii*. vanitatis. Mat*v*. Quo*m* oia et similia per donum scientie discernunt*m*. Hoc dono addit*m* dolor. quod addit*m* scientia addit*m* et labore*m*. Ecc*l*. s*ii*. in*fi*. De duplice scientia spuiali. prima prae*ca*rice*m*. actuali*m* qui emendatione morum et viro*m* purgatione p*fic*ti*m*. altera theorie*m* qui in contemplatione diuinaz rerum et *fa*c*ci*atissimo*m* sensu cognitione consilium est*m* in li*m*. colla. Jo*ii*. Eass*u*. collatio vtilissima Nesteroth*m*. ibi vide*m*. In isto eti*m* ope*m* diversis locis de scia tractau*m*. v*n* hic cap*u* n*o* imor*m*.

Articulus.LXXXVII.

A

Fest donum scientie dicendum est de dono fortitudinis. Donum scientie docet lugere mala sua et primi. Donum fortitudinis iustitia facit stire et esurire. et sic crucifigit iustos mundo*m* et mundum iustis. Gal*vli*. Fortitudo sic describit*m* ab Augustino in li*m*. de m*orib* eccl*esi*. Fortitudo est amor oia facile tolerans. ppter illud quod fortitudo amat. Et talis in*fi*. rhetorico*m*. Fortitudo est considerata pe dimis de riculorum susceptio*m*. et labore*m* p*ressio*. Ide*m* in theo*m*. fortis finitio*m*. tudo est magnarii rerum appetitio*m*. et villi*m* controp*to*. et cum ratione utilitatis labiorum p*ressio*. Et glo*m*. s*u*g*u* Mat*xxii*. Erat quo*m* militia*m*. Fortitudo est firmitas animi contra molestias seculi. Comendatio fortitudinis. Iob*vi*. Con*for*to*m* et esto robust*m*. Deutero*m*. tre*iiii*. Reg*u*. iii. Dan*e*. x*iiii*. Fortis amigo est*m*. Hec vir*m* plus videt babere vir tuostitatis certe*m* virtutib*u*. Primo quod deu letificat. Nees*m*. viii. Laudius enim d*omi* erit fortitudo vestra. De hostib*m* triuphat*m*. Reg*u*. x*iiii*. Accinxisti me fortitudine ad p*eliu* quod homini bona sua seruat*m*. Mat*v*. t*iiii*. Luce*iiii*. Qui fortis armat*m*. Diuitias spuiales auger*m*. Prover*m*. et Dan*o* fortium diuitias parat*m*. Ide*m* Robusti habuerunt diuitias. quod regnum occupat*m*. Mat*v*. Regnum celorum vim pariter violenti rapis*m* ut*m* illud. v*n* Iadero*m*. Bradius est enim violentia in terra esse nos generatos*m*. et celum sedē q*uod* erit possidere per virtutem quod non tenuim*m* naturam. Fortitudo enim in*fi* quod donum est donum quod graria cofortate corr*u* oia aduersa cofidentia persistencia*m* et perfecta administrat virtutum cofidentia*m*. Hoc donum sicut dicit Heg*o*. contra aduersa cofidentia tres pidant*m* dat*m*. Ide*m* ille est *u*li*m* sine fortitudine. quod transando in uenitiae virib*u* ad acu*m* non p*eludit*. Qui hoc donum ade*m* nec bona mudi cōcupiscit*m* nec mala p*imescit*. sed iustitia eruit*m*. Mat*v*. et p*ro* ea ruenda fortiter contredit*m*. Donum fortitudinis in hoc differt a fortitudine virtute cardinali*m*. quod fortitudo virt*m* cardinalis est circa arduum nature*m* et*m* re simpliciter fortitudo vero donum circa arduum nature*m* et*m* a*gr*a adiuvare*m*. et vel subire p*ro* christo marty*m*. relinque*m* oia subiungere se voluntari alien*m*. et similia quod p*ro*p*ri* sui difficultate vel arduitate*m* non sunt in p*ecce*m**. De fortitudine dimis virtute*m* in prima parte isti*m* operis dixi. nechie*m* reperio*m*. De fortitudine in Lan*o*. i*iiii*. c*p*ss**. v*iiii*. Dom*o* fortitudo mea*m* ad te custodi*m*. Prover*m*. v*lii*. Multe*m* forte*m* q*ui* inuenier*m*. De fortitudine corporali. Job*vi*. Nec fortitudolapidum*m* mea fortitudo. Iadero*m*. No*glo*rie*m* fortis in fortitudine sua. v*iiii*. di*o*es. O*es* hui*m* sec*u*li*m* dilector*m* es*m* in terrenis reb*u*. fortes sunt*m* in celestib*u* de*biles*. De fortitudine spirituali*m*. E*o*z*vii*. Quoniam in firmo*m* runc potes sum*m*. alias fortior*m* sum*m*. et de renu*m*. nisi ci*m* p*uid* halia vero*m*. Triplex autem est fortitudo spiritualis*m*: fidei*m*. spe*m* et charitatis*m*. De p*ima*. i*iiii*. De*vib*. Lui*m* resolute*m* for*do* spiritus*m* in fide*m*. Iadero*m*. Fortes facti sunt*m* in bello*m* se*m* fide*m*. dia*m* dualistri bolo*m* oracioni*m* qui tentat*m* in occulto*m*. Leon*m* qui tentat*m* in p*lec* aperto*m*. E*o*z*vii*. Aug*u*. resistim*m*. dum peccato non colementum*m*. et tunc ipsum cōculcam*m*. v*n* p*cc*. x*iiii*. Colulcab*m* leon*m* et dracon*m*. De secunda Iadero*m*. vi*m*. Fortissimi solatii habeam*m*. quod cofus gimus ad tenend*m* p*posita* spem*m*. quia sicut anchoram ante*m* habemus tutam ac firmam*m*. Heg*o*. Quoniam rerum perturbationibus adhuc anim*m* fluctuer*m* tam tamen spe*m* nostre*m*.

L*ij*

anchora in eterna patria figite; et intentione vestra vera
luce solitate. De tertia. Lan. viii. Fortis est ut mox dilec-
tio. Gregorius. Cirtum mortis dilectio comparatur;
quia nimurum mentem quam semel perfecte cerner ab
amore mundi penitus auellit. Ille vero. Terci in talibus fortis
est quod mox dilectio. quod morte vincere non potest. de hoc de
penitentia. ii. valida. De tripli fornicatione predica. ii. Reg.
xxii. Irrupperunt tres fortes casta Philistinorum; et hautes
runt aqua de cisterne Bethlehem. Tres fortes sunt fides
spes et charitas; per casta virtutum irrumptentes; et aqua
lachrymarum de cisterne cordis contriti haurientes. et
spiritum regi David feliciter christo offerentes.

Articulus. lxxviii. A

Buc dicendum est de
dono consilii quod domini consilii donum fortitudinis
modestus et cautele deducit per propria fidem
et inmoderatus immixti precipitum patitur.
Haber enim hoc domum cum acutissimum et calidissimum hostem co-
gredi. et ideo indiger semper et vivere consilii dono. quod ratio-
nem implet et precipit inopinatus phibet. p. xliii. q. i.
Erit salus ubi multa consilia. Large accipido consilium.
Consilium est aliqd faciendo vel non faciendo ratio vere exca-
minata vel ex cogitatione. Ratio intellige. i. opus rationis;
responsione seu rationabiliter certificante eum quod petit consilium.
Stricto modo. Consilium est diuina voluntas pfecta; ad quam
ppter sui arduitatē nullus experientia obligat. vniq. q. i. q. s. q.
et. q. d. precipit. q. s. s. sapientia dei patris filii consiliarius
de celo aetrulit. Esa. ix. que sunt Abrenuntatio. Castitas.
Obedientia. Parientia. Humilitas. de quibus in prima et se-
cunda parte plene scripti. Circa hoc domum quines sunt
comprendabilia. Primum erga consilium regendi et non proprio
sensi invenit. T. o. iij. Consilium semper sapientie regre. et
de consilio ne invenit. De bonis consiliariis. xliiij. d. q. i.
q. s. et ore. de malis. lxxvi. d. g. anta. Secundum consiliarii
elegi. Eccl. xxiij. A malo consilio lerus anima tuam
Tertium gratia consilii dandi. i. Dach. ii. Ecce Simon
frater vester scimus quod vir est consilii. Quartum consilium examini-
andi. quod non fecit Iuda nec Adas quod malo consilio diaboli cre-
diderit. Gen. iii. Dicit sapientia ecclesiastis. Eccl. vi. Consiliarii
sunt ibi unum mille. Quintum consilio accepit. quod su-
perbi non faciant et corrupti sibi non alijs credentes. et de
consilio ne invenit. de docencia in pina parte tractauit isti
operis. De consilio summa legit. et no. ex de re. iij. nullus
ex consilio. li. vi. de sen. ex nuper. glos. iij. de homi. scire digni-
fici. illi erit. in glos. de persuasio. et in glos. nota quod homicidium
et. d. illi. si quis viduam. glos. et ita. i. q. iij. presulatus. et ex
de vo. et vo. re. ex multa. h. iij. glos. idem dicit.

Articulus. lxxix. A

Estat dicere de do-
nis intellectus et sapientie principibus ad contem-
plationem. Et contemplatio autem secundum Gregorium est qua
ritate dei et primi toro mente. de penitentia. ii. charitas.
iij. et retinere ab exteriori actione quod cere solet. codito-
ris desiderio in herere. de penitentia. ii. charitas. ii. ut nihil iam
agere libeat. sed calcitatio curis oibus. advidendum faciem
sui coditoris animus iardecat. ita ut iam nouerit carnis cor-
ruptibile podium cui in eroe portare. et totis desideriis ap-
perere illis hymnidicis angelorum chorus interesse. celestis
Intelle-
bus cuius admisceretur de eterno in specchio dei incorruptionis
et domini ne gaudere. **C**on donis intellectus est gra intelligendi sa-
lubres significaciones signorum naturalium et posteriorium.
Signa naturalia sunt oes creature. quod oes loquuntur nobis
ad Ro. s. ibi. Inuisibilitas et dei laude et nostra eruditio.
Hoc donum perebat. p. xliij. qui dicebat. Da mihi in telle-
ctum et scrabor legem tuam. Et iterum. Da mihi intellectum et vi-
uum. Et iterum. p. x. Et intellectus boni ob facies ibi et c. et
Hoc donum dedit Christus discipulis. Euc. xl. ibi. Tunc aperi-
te illis sensum vestrum intelligenter scripturas. Ad hoc donum pri-

met aperire parabolias euangelicas et referare mystica
eloqua scripturas. Hoc donum excludit hebetudinem ab intellectu.
Animus hebes est. et reb. per et aforismos ingredies
et se ad significata earum. quae hebetudinem donum intellectus ex-
pellit. Unus dicit intellectus interior lectio. Sapientia. i. Spissus
disciplina effugier factum est auferer se a cogitationibus. quoniam
sine intellectu. la cordibus carnalibus visibilis et caduca so-
lunmodo cogitantibus. Bern. Intelligere est innotescere
id est interiora et spiritualia cogitare. i. ad Corin. ii. Animalis
bonum non percipit quoniam spiritus dei. Hoc donum caruerunt phis
sophi. et in visibilius huius mundi non accepterunt ve signa. sed
quasi naturaliter. contra quod Paulus ad Rom. i. Invisibilita
enim ipsius a creatura mundi per ea quae facta sunt intellectu co-
spicuntur. Similes fuerunt illi philosophi pueri et crudelius
quod morantur in calicibus pulchris vel ecclesiis exortationibus pul-
chras exteriores aspiciunt. sed non curant inuestigare inter-
iora significaciones. vii. arguitur Sapientia in p. i. ibi.
Et de his quidem bona non potuerunt intelligere eis qui
est. neque operibus attrahentes agni ouerunt quae et arrinxerunt.
A magnitudine enim speciei et creature cognoscibiliter po-
terit hoc creator. videri. et. i. Si enim timor ponit silentem scienciam
possent estimare scilicet quod huius omnium non faciliter inueniatur
vnde et iterum dicit eis Ro. i. Dicentes se esse sapientes stulti fu-
sti sunt. Aristoteles interrogat a quo tota et tanta didicere
potest. A reb. quod inveniri non nouit. Aug. Quocumque reverberare
ritas vestigium quod habet quoniam operibus impedit. loquuntur reb.
et in exterioria relabentes ipsi exteriori formis immis-
tuocat. Ita id. Vnde quod ppter mutuus tuos dimittit regno
rantes quod inveniatur. Ad donum ergo intellectus primum quoniam
bis creature naturaliter significatio aperire et significatio
est invenire similitudinis. Finis hoc creature sunt quae libet
naturalia. Signa positiva sunt sacramenta fonte ecclesiarum
ministrorum. habent religiosos ordinarios pionari
ecclesiasticum quod sunt nobis quae libet facti. i. q. i. q. d. in telle-
ctus legitimus et accipimus quod ad nostram salutem prinet. Ad becc
con. d. i. c. i. et d. i. la. crucis. i. c. signum. i. q. i. q. q. d. et de sa-
cra v. n. c. v. n. i. c. Dicit etiam donum intellectus lumine quo inveni-
bilia cognoscuntur. Unde Aug. Secundus gradus est intellectus
vbi ab omni saltitatem carnalis vanitatis corda industrat:
ut pura intentione dirigantur in finem. Bern. in libro de considera-
tione distinguens inter intellectus fidem et opinionem ponit
eius descriptionem. Fides est voluntaria quod a certa pelli-
batio needum ppalte veritatis. Intellectus estrei consi-
ber iustitiae certa et manifesta notitia. Opinio est quae p
vero habere aliquod quod nullum esse non scias. In codice. Intellec-
tus rationis invenit. fides autoritati. Opinio sola veris
militudine seruat. Qui concordat Aug. in libro de visitate
credendi dicens. Quod credimus debemus autoritati. p. in
tellegimus rationi. Per erramus opinioni. Ad hoc donum prinet
cordis munditia. iuxta illud Mat. v. Beati in modo corde.

Articulus. xc. A

Litulo sequitur de do-

nibus sapientie. Sapientia quoniam large sumit. p. la-
pida scientia. Et secundum hoc sapientia dicimus quasi
sapientia virtutis condita scientia. Sapientia scientia
tiam habet cui res quae cognoscitur debent sapientiam.
quoniam scimus malam culpe. vide. xxiij. q. i. ita ergo. Mat. vi. ibi. Sed
libera nos a malo. Sunt enim amara bona temporalia et villa
bona spiritualia chara. Bern. Invenimus plane sapientiam
prioris vite peccata destituta. si huius seculi desiderabilia p
uipendas. si eterna beatitudinem in toto desiderio. acquiscas
Invenimus plane sapientiam si singula bona tibi sapientiam p
sumit. Stricto sumit sapientia pro cognitione eternorum cum
gusto. vñ Aug. in libro de tri. Hec est secundus sapientie et scientie
recta distinctio: ut ad sapientiam p. tineat eternari rerum cognitio in intellectu et scientia p. tineat rerum inferiorum cognitio rationalis. Et secundum hoc sapientia non est diversa a deo
non intellectus. large loquendio. Sumendum stricto accepit sapi-
entia p. cognitione suavitatis divinae habita experientia. et